

„MICUL PRINȚ” DE SAINT-EXUPÉRY

Teatrul „Tândărică”

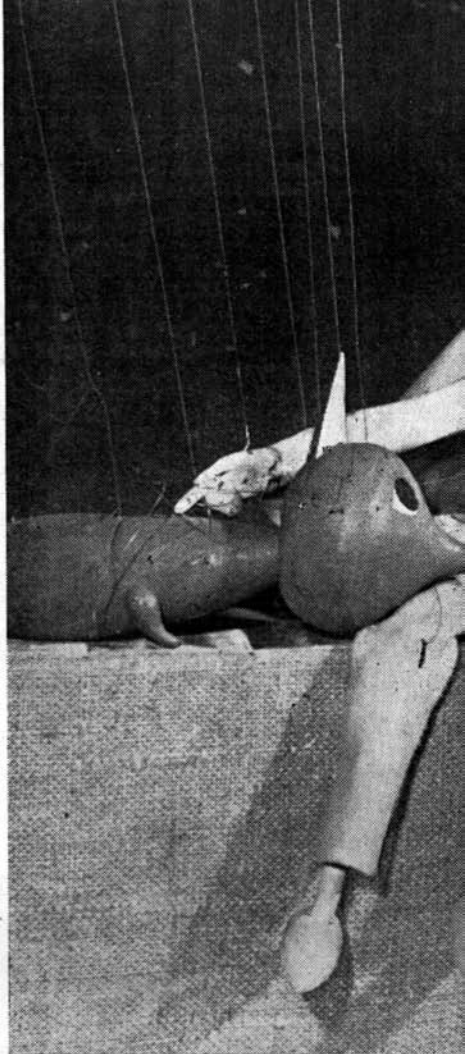
O veche prejudecată a încetățenit ideea că păpușa nu ar fi aptă să transmită un mesaj liric. Însăși practica dezvoltării acestei arte teatrale ne-a arătat-o mai totdeauna comunicând umorul, satira, portretizând prin caricatură, prin grotesc. Dincolo de discuții și argumente „teoretice”, *Micul prinț* e o dovadă practică a multilateralității artistice a teatrului de păpuși, care poate transmite cel mai elevat fior poetic.

A existat și există încă la unii practicieni ai artei păpușărești tendința de a nesocoti textul dramatic, sau de a-l socoti doar un *pretext*, un schelet pentru organismul spectacolului, gândit ca un rezultat aproape exclusiv al improvizației. În acest fel, textul devine o simplă jucărie, gata să fie supusă „pe parcurs” unor nenumărate transformări ad-hoc, intervenții sau adaosuri, toate făcute în numele aceluși fals „copyright” păpușăresc.

Micul prinț ne-a dovedit că un spectacol cimentat pe fundamentul unui text bine încheșat ca lucrare dramatică, poate fi realizat cu o mare măiestrie artistică. Saint-Exupéry e cunoscut și iubit ca autor al renumitelor lucrări: *Pilot de război*, *Scrisori către un ostatic*, *Zbor de noapte*, *Pământul oamenilor* etc. *Micul prinț* rămâne însă una din cele mai tulburătoare dintre creațiile sale, în care se află cristalizate laolaltă concepția sa filozofică și estetică.

Povestea e voit simplă și naivă (ca și desenele ce esențializează și completează grafic universul eroilor), iar desfășurarea ei e domoală, ca aceea a unui fir de apă pe un pământ ars de soare. Exupéry a scris de fapt un poem, un poem adinc despre lume și oameni. Semnificativ e faptul că acest Icar modern, „beat de înălțimi”, a scris *Micul prinț*, simfonie a încrederii în oameni, tocmai în anii crânceni ai războiului, când Franța gemea sub călcăii fascist. Scriindu-i amicului său Werth, Exupéry adresa conștiințelor umane de pretutindeni un S.O.S. cutremurător: *Respect pentru om!*... *Respect pentru om!*...

În acest fel, cartea își definește sensul ei adinc umanist, ca un răspuns la sfișietoarea exclamație a lui

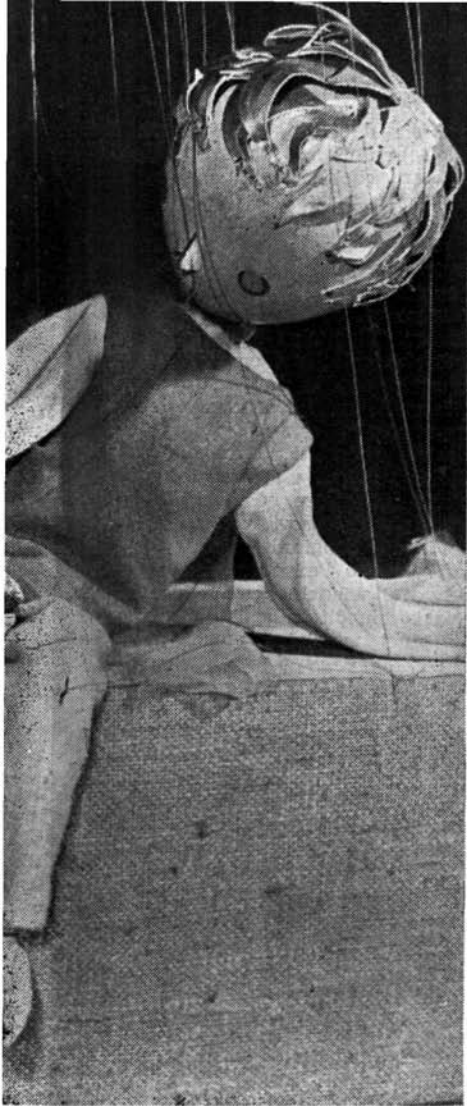

Scenă din spectacol

Frank — tatăl Annei: „Mi-e rușine... mi-e rușine...”, în fața atrocităților fasciste.

Respect pentru om!...

Exupéry a înțeles totuși, în fața unei Europe scăldate în sînge, că *omul* nu e singur, că voci omenesti răspund pretutindeni unei chemări, că sufletul uman e o imensă harfă eoliană în care cele mai înalte acorduri primesc răspunsuri gemene. E

ceea ce au exprimat spectacolul Teatrului „Tândărică“ din București și regizorul său, Radu Penciulescu!

Fără îndoială că spectacolul, tocmai pornind de la text, are o anumită particularitate, o tonalitate nouă în repertoriul teatrului.

E lesne de înțeles că Letiția Gîtză a fost mai întâi o cititoare pasionată a lui Exupéry. Dramatizarea ei nu a fost săvârșită mecanic — trecere în

provă dialogată —, ci a existat în această operație un respect artistic al cărui rezultat stă în reușita scenică. Există mari piedici în operația însăși: fiorul liric trezit de o simplă frază descriptivă, de o metaforă de câteva cuvinte, luminează un întreg capitol din carte; piesa trebuie să sugereze acest lucru cu uneltele specifice dramaturgiei — conflict, replică, mișcare, gest, mimică etc. Letiția Gîtză a știut să găsească elementele esențiale pentru înțelegerea mesajului lui Exupéry (al cărui dramatism e latent interior și nu spectaculos) în confruntările *micului prinț* cu ceilalți eroi și mai ales cu *Omul*. N-a putut fi ocolit caracterul lent narativ (care în carte are un farmec de incantație, de tablouri alternante), ceea ce era și greu. Radu Penciulescu a gândit în primul rînd un spectacol *Exupéry* și nu unul de păpuși, de aceea a dus păpușile către spectator și nu invers, ceea ce în cazul respectiv era foarte indicat. În spectacol, păpușa a apărut ca un element figurativ necesarmente cerut de împrejurările dramatice (ne-ar fi surprins deci ca micul prinț să fi fost un... om și nu o păpușă), iar universul lui Exupéry a fost concentrat liric sub galaxia decorului lui Șt. Hablinski. Mesajul filozofico-liric a răsunat din „gura“ personajului de lemn, pentru că ambianța regizorală i-a dat o tensiune firească, acordîndu-l în chip emoționant cu decorul și muzica.

Mijloacele scenice folosite sînt dintre cele mai simple; decorul, desprins din schițele lui Exupéry, e prezentat într-o viziune fermecătoare, respirînd poezie și acea „nepătrunsă muzică a sferelor“ — rod al armoniei universale — în culoare, capete de păpuși, costume.

Seriozitatea artistică a întregului colectiv, transparentă în cele mai mici amănunte ale claviaturii spectacolului, a făcut ca păpușa să reziste „presiunii lirice înalte“ a textului.

În spectacolul de păpuși există o prezență dificil de realizat artistic: cește: *omul-actor*. Prin discreția interpretului — Victor Rebengiuc — care și-a adus personajul aproape de lumea eroilor lui Exupéry (nu imitînd uman jocul păpușii, așa cum am văzut în spectacolul teatrului din Gdansk — *Rîșnița fermecată*), printr-o trăire sinceră, prin apropierea de mesajul textului, lumea păpușilor a apărut ca o reprezentare a univer-

sului sufletesc al eroului-aviator. Unul din cele mai dificile „examene“ ale păpușii a fost trecut cu succes — mersul alături al actorului cu păpușa.

E un mic poem circumscris în această piesă, în acest mers, în gingășia cu care aviatorul își duce de mină prietenul, în candoarea și ingenuitatea morală a prințului încântat de tovarășul său...

În acest spectacol, colectivul de minuitori a demonstrat virtuți care sînt un semn al unui înalt rafinament artistic, urmare a unor bogate cunoștințe tehnice. Gesturile și mișcările au fost esențializate la cîteva linii directoare. Dar cîtă expresivitate în mîngierea mîinii micului prinț, în gingașa cochetărie a florii, în straniile volute ale șarpelui (mai puțin reușite au fost doar unele momente grotești: personajele din planete, fără o prea mare forță expresivă și, din păcate — ceea ce-i reproșăm regizorului — fără suficient umor). R. Zolla, în primul rînd (Micul prinț), Dorina Tănăsescu, Antigona Papazigopol sînt virtușii interpreți ai unei claviaturi de o finețe chopiniană. Dintre „voci“ s-au impus în primul rînd: Radu Beligan (prin poezia densă, fiorul liric, care învăluia spectacolul), Gh. Calboreanu, Dem. Savu, Eugenia Popovici (atunci cînd nu se resimte prea tare că vocea e infantilizată), Tudorel Popa și Eliza Ploeanu (două voci deosebit de pregnante).

Muzica lui Radu Căplescu a fost uimitor de firesc topită în text, ceea ce e desigur un mare merit al compozitorului.

***

Micul prinț nu e numai o biruință artistică a Teatrului „Tăndărică“, ci a întregii mișcări păpușărești, care își vede astfel lărgite posibilitățile de expresie, devenind tot mai accesibilă celor mai diverse personalități creatoare.

Al. Popovici

MAEȘTRII ARENEI

Cercul de Stat din București

În ultima vreme, Cercul de Stat din București a atras publicul prin-

tr-o serie de afișe promițătoare. În special, organizarea de spectacole în colaborare cu artiști din țările prietene a dus la bune rezultate. Rod al unei asemenea colaborări cu artiști de peste hotare este și programul *Maestrii arenei*, la care participă cîteva excelenți artiști de la Cercul Mare din Moscova, ca Nina Ivanovna, Trio Belousov, Vladimir Iakovlev și Duo Filatov, și colectivul emerit al R.S.S. Daghestan, condus de artistul poporului Iaraghi Gadji Kurbanov. Ceea ce atrage atenția este în primul rînd măiestria deosebită, virtuozitatea diferitelor numere, eleganța prezentării, fantezia novatoare. Grupul de jongleri, Trio Belousov, execută un număr inedit, jonglerii cu bile de biliard, cu o exactitate uimitoare. Curbele și volutele descrise par ireale, iar dezinvoltura artiștilor e rezultatul unei temeinice munci pregătitoare.

În afară de săriturile cu ajutorul plasei elastice, artistul V. Iakovlev a realizat momente de înaltă virtuozitate și precizie în arta echilibrului.

Numărul „Sub soarele Daghestanului“ cuprinde exerciții cutezătoare la mare înălțime, iar Iaraghi Gadji Kurbatov dansează pe sîrmă în stil popular daghestanez, cu un „joc scenic“ cuceritor.

Din păcate, restul programului, cu excepția a puține numere, nu este la înălțime. Printre excepții am putea socoti temerarele acrobații la trapez ale lui Cristea Traian. Celorlalte numere le lipsesc fantezia, ineditul. Aceleași jonglerii cu cercuri, popice și torțe (Duo Dumitrescu), greoiul și inexpressivul dans țigan (Duo Papert) și mai ales exhibițiile neartistice ale clovnilor. Aci nu-i vorba de un caz izolat, ci de lucruri care se repetă și în alte programe. Se combină numere reușite cu altele de umplutură, ceea ce — evident — nemulțumește pe spectatori.

Cercul din București este încă „dator“ publicului. Trebuie găsite mereu numere noi și interesante, forme mai atractive, montări de bun gust.

B. Dumitrescu